

[Total No. of (i) Printed Pages 8 (ii) Questions 9]

Sub Code : 0339 (1048) Exam Code : 0004

Exam : B.A./ B.Sc.(General) 4th Semester

Subject : Sociology (In all Mediums)

Paper : Paper: Social Institution

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 90

Note: (i) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is **compulsory**. Attempt **four** questions, selecting **one** question from **each** Unit.

(ii) **All** question carry equal marks.

1. Answer any **nine** parts in **5-7** lines each :

- (i) Two features of Institutions
- (ii) Types of Institutions
- (iii) Polygny
- (iv) Kinship
- (v) Monogamy
- (vi) Patriarchal Family
- (vii) Joint Family
- (viii) Production

P.T.O.

0339 (1048)

- (ix) Socialism
- (x) Traditional Authority
- (xi) Two functions of Political Parties
- (xii) Animism 2×9=18

UNIT - I

- 2. Define 'Institutions' . Explain the functions of Institutions . 18
- 3. What do you mean by the term 'Society' ? Explain the difference between institution and society . 18

UNIT - II

- 4. Write the advantages and disadvantages of polyandry marriage . 18
- 5. Define 'family' . Explain the factors which brings changes in their structure and functions . 18

UNIT - III

- 6. What are the main functions of Economic Institutions ? 18
- 7. Define the term 'State' . What are the functions of the state ? 18

UNIT - IV

3. Discuss the various functions and dysfunctions of religion . 18
9. What do you understand by religious Institutions ? Briefly discuss the contributions of Durkheim and Weber's with regard to the functions of religion. 18

हिन्दी माध्यम

निर्देश : कुल पाँच प्रश्न कीजिए। प्रश्न संख्या एक अनिवार्य है। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न चुनते हुए चार प्रश्नों के उत्तर दीजिए। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. नौ प्रश्नों के उत्तर 5-7 लाइनों में दीजिए :

2×9=18

- (i) संस्था की दो विशेषताएँ
- (ii) संस्था के प्रकार
- (iii) बहुपत्नी विवाह
- (iv) नातेदारी
- (v) एक विवाह
- (vi) पितृसत्तात्मक परिवार
- (vii) संयुक्त परिवार
- (viii) उत्पादन
- (ix) समाजवाद
- (x) रस्मी अधिकार
- (xi) राजनैतिक दल के दो कार्य
- (xii) जीववाद

इकाई - I

2. 'संस्था' शब्द की परिभाषा दीजिए। संस्थाओं के मुख्य कार्यों का संक्षेप में वर्णन कीजिए।

18

3. संस्थाओं के मुख्य प्रकार कौन से हैं ? संस्था की मुख्य विशेषताओं की व्याख्या करें। 18

इकाई - II

4. बहुपति प्रथा विवाह के लाभ और हानियों का संक्षेप में वर्णन करें। 18
5. 'परिवार' शब्द की परिभाषा दीजिए ? परिवार संस्था की संरचना और कार्यों में बदलाव लाने वाले कारकों की व्याख्या करें। 18

इकाई - III

6. आर्थिक संस्थाओं के मुख्य कार्यों का संक्षेप में विवरण दीजिए। 18
7. 'राज्य' शब्द से आपका क्या अभिप्राय है ? राज्य के मुख्य कार्यों की व्याख्या करें। 18

इकाई - IV

8. धर्म संस्था के मुख्य कार्यों और हानियों की संक्षेप में व्याख्या करें। 18
9. धार्मिक संस्थाओं से क्या अभिप्राय है ? धर्म के प्रति दुर्खीम और वेबर के सिद्धान्तों का स्पष्ट रूप से दृष्टिकोण बताइए। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਕਰਣ)

ਨੋਟ: (i) ਕੁਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲਿਖੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ. ਹਰ ਯੂਨਿਟ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਚਾਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲਿਖੋ.

(ii) ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਦੇ ਹਨ.

1. ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-7 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ:

2×9=18

(i) ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ (Two features of Institutions)

(ii) ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ (Types of Institutions)

(iii) ਬਹੁਪਤਨਿਤਤਵ (Polygny)

(iv) ਸਮਾਨਤਾ(Kinship)

(v) ਇਕ ਵਿਆਹ (Monogamy)

(vi) ਪਿਸ਼ਾਚਕ ਪਰਿਵਾਰਕ (Patriarchal Family)

(vii) ਸ਼ੁੱਧਕਤ ਪਰਿਵਾਰ(Joint Family)

(viii) ਉਤਪਾਦਨ(Production)

(ix) ਸਮਾਜਵਾਦ(Socialism)

(x) ਪਾਰੰਪਰਕ ਅਥਾਰਟੀ(Traditional Authority)

(xi) ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਦੇ ਦੋ ਫੰਕਸ਼ਨ(Two functions of Political Parties)

(xii) ਜੀਵ ਵਾਦ (Animism)

ਯੂਨਿਟ - I

2. 'ਸੰਸਥਾਵਾਂ'('Institutions) ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ(functions) ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ 18
3. 'ਸੁਸਾਇਟੀ'('Society') ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ? ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਸਮਝਾਓ. 18

ਯੂਨਿਟ - II

4. ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਆਹ(polyandry marriage) ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ. 18
5. 'ਪਰਿਵਾਰ'('family') ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ (factors)ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ (structure and functions)ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ. 18

ਯੂਨਿਟ - III

6. ਆਰਥਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ(Economic Institutions) ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? 18
7. 'ਰਾਜ'(state) ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ. ਰਾਜ ਦੇ ਕੀ ਕੰਮ ਹਨ (functions of the state)? 18

ਯੂਨਿਟ - IV

8. ਧਰਮ (religion) ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮ (functions) ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ (dysfunctions) ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ. 18
9. ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (religious Institutions) ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੁਰਖਿਯਮ ਅਤੇ ਵੈਬਰ (Dürkheim and Weber's) ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ. 18